

Integration eller INTEgration

En idéanalys av svensk och fransk integrationspolitik

Tora Landgren & Elin Svensson

Abstract

Föreliggande arbete innehåller en jämförande idéanalys av grundläggande värden som formar svensk och franska integrationspolitik. Utgångspunkten för arbetet är de båda ländernas likartade problem med kravaller och uppror i invandrartäta storstadsområden. Händelserna skapar motiv att undersöka vilka skillnader och likheter som finns i ländernas integrationspolitik. Med stöd från statsvetaren Lennart Lundquists teori om att det finns ett offentligt etos som genomsyrar samhället, samt att detta etos kan variera länder emellan, har härmed ett försök gjorts till att återskapa dessa etos för integrationspolitiken i Frankrike respektive Sverige. Studien har bedrivits genom analys av grundlagstiftning och policydokument i båda dessa länder. Resultatet visar att Sveriges och Frankrikes integrationspolitik styrs av samma grundläggande värdekategorier. En viktig poäng är dock att vissa av dessa värdekategorier har betydande olika utformning i de båda länderna. Detta resulterar i att integrationspolitiken i Frankrike och Sverige tar sig olika uttryck trots att samma grundläggande värden råder.

Nyckelord: Integrationspolitik, Offentligt etos, Grundlag, Sverige, Frankrike

Antal ord: 8650

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Vad vill vi undersöka?.....	2
1.3	Varför jämföra Sverige och Frankrike?	2
2	Teori och Metod	4
2.1	Teori – Vårt offentliga etos	4
2.1.1	Operationalisering av vårt offentliga etos	6
2.2	Idéanalytisk metod och andra överväganden	7
2.2.1	Idéanalys.....	7
2.2.2	Material och avgränsning	8
3	Grundlagen och Konstitutionen	9
3.1	Den svenska grundlagen.....	9
3.1.1	Regeringsformen	9
3.2	Den Franska Konstitutionen.....	12
3.2.1	Konstitutionens ingress och första avdelning.....	12
3.3	Sammanfattning	13
4	Policydokumenten	15
4.1	Sveriges integrationspolicy	15
4.1.1	”Egenmakt mot utanförskap – satsningar som bidrar till integration”	15
4.2	Frankrikes integrationspolicy	20
4.2.1	”Promouvoir l’intégration des immigrés légaux”	20
4.3	Sammanfattning	24
5	Resultat och Avslutande diskussion	25
5.1	Resultat.....	25
5.2	Avslutande diskussion.....	25
6	Referenser	27
7	Bilagor	29
	Bilaga 1: Analyserade paragrafer ur Sveriges regeringsform.....	29
	Bilaga 2: Analyserade artiklar ur Frankrikes konstitution.....	31

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Vid ett flertal tillfällen har det varit upplopp och bilbränder i Rosengård (www.sydsvenskan.se). Problemet med kravaller och oroligheter i invandratäta områden i storstäder är inget nytt fenomen. Liknade händelser har förekommit i Malmö så väl som i andra europeiska storstäder. Ett uppmärksammat fall är Paris och upploppen i förorterna 2005. Ett mycket drabbat område är Seine-Saint-Denis (www.svt.se (b)). Det har bedrivits mycket forskning på området om varför dessa upplopp uppstår. Ofta visas på att storstadssegregationens problematik ligger till grund för upploppen som har varit (www.vrproj.vr.se). Upploppen som har ägt rum i exempelvis Rosengård och Seine-Saint-Denis har skapat en stor diskussion kring frågor om integration. Med tanke på att Malmö och Paris är två städer som har drabbats av samma problematik med upplopp, blir diskussionen kring vilken integrationspolitik som bedrivs extra intressant. Journalist Mattias Tydén diskuterar eventuell gemensam eller ickegemensam migrationspolitik i samband med statsvetarens Peo Hansens nyutkomna bok "EU:s migrationspolitik under 50 år", som just beskriver att migrationspolitiken ser mycket olika ut. Då syftas bl.a. på EU:s samling av "europeiska värden", enskilda medlemsländers krav på kulturell anpassning och samtidigt en alltmer utvecklad antidiskrimineringspolitik (www.dn.se):

"Men strax efter att jag bläddrat på EU:s web-portal, och där läst om EU:s målsättning "Fred, välstånd och frihet för unionens 495 miljoner invånare - och detta i en rättvisare och säkrare värld", kommer en nyhet från Frankrike: President Sarkozy meddelar att strängare invandringsregler hör till de högst prioriterade åtgärderna under höstens franska ordförandeskap för EU - Europa kan inte vara ett eldorado för alla (DN 30/5).." (www.dn.se (a))

Bilden av Frankrikes och Sveriges integrationspolitik framställs ofta som mycket olika i media. Det finns även vetenskapliga belägg för att integrationspolitiken tar sig olika uttryck och har olika inriktning i Sverige och Frankrike (Givens, 2006). Med utgångspunkten att dessa båda länder handskas med samma problematik blir frågan om lika eller olika integrationspolitik högst intressant.

1.2 Vad vill vi undersöka?

I artikeln *Immigrant Integration in Europe: Empirical Research* av Terri E Givens belyses de faktum att integrationspolitiken i Skandinavien och Frankrike skiljer sig åt. Här menar författaren till artikeln att man i Frankrike förespråkar assimilieringspolitik medan man i Skandinavien istället främjar det mångkulturella samhället. Denna skillnad länderna emellan tycks kunna grunda sig i olika värderingar kring människan och samhället. Dessa västeuropeiska EU-medlemsländer har uppenbarligen en delad syn på vad god integration innebär och hur staten bör agera i frågan. Problematiken kring integrationspolitiken som ovan beskrivs utgör utgångspunkt till denna uppsats. Således vill vi undersöka vilka grundläggande värderingar som styr integrationspolitiken i Frankrike respektive Sverige, med syftet att beskriva och förstå vad som är god integration i båda dessa länder.

1.3 Varför jämföra Sverige och Frankrike?

Skälen till att jämföra Frankrike och Sverige är för det första att de båda länderna har haft liknande problem med upplopp i Paris respektive Malmö samtidigt som det visar sig att de har skiftande idéer om den goda integrationen. De båda länderna har varit uppmärksammade i media och delvis påmint om varandra vad det gäller bränder, förstörelse etc. På samma gång har man i Frankrike förbjudit religiösa symboler i skolan vilket aldrig har förekommit i Sverige (www.svt.se (a)). Frankrike och Skandinavien, och därmed Sverige inräknat, har olika idéer om hur man på bästa sätt hanterar frågan om invandring och integration (Givens 2007:71ff). Det vi söker i detta fall är skillnaderna mellan Frankrikes och Sveriges värdegrunder som styr integrationspolitiken. Jämförelsen har således karaktären mest-lika-design (Esaiasson *et al* 2007:114). Detta med innebörden att fallen är lika varandra i form av oberoende relevanta händelser som upplopp och liknande oroligheter. Orsakerna eller förklaringsvariablerna till det här kan tänkas skilja sig åt och här kommer frågan in om eventuellt olika grundläggande värderingar. Svårigheterna med en jämförelse av detta slag blir det så kallade matchningsproblemet (Esaiasson *et al* 2007:115). Även om Frankrike och Sverige uppvisar liknande problem med upplopp så finns alltid faktumet att två olika stater skiljer sig åt. Illegal invandring är exempelvis ett mycket omfattande problem i Frankrike (www.immigration.gouv.fr (a)). Även de mest likartade och närliggande länderna skiljer sig åt i avseendet att de är två separata stater där man i en jämförelse måste ta hänsyn till oändligt många och varierande faktorer (Esaiasson *et al* 2007:115). Vi anser dock att en vetenskaplig undersökning kring eventuellt olika grundläggande värderingar i Frankrike och Sverige är meningsfull

då dessa två västeuropeiska länderna drabbats av likartade problem med upplopp i invandratäta områden. Dessa faktorer utgör gemensamma nämnare mellan Frankrike och Sverige och möjliggör en vetenskaplig jämförande studie.

2 Teori och Metod

2.1 Teori – Vårt offentliga etos

För att kunna genomföra denna studie krävs en teori kring ett samhälles grundläggande värderingar som utgångspunkt. Lennart Lundquist, professor i statsvetenskap vid Lunds universitet, har en teori om att det finns fundamentala föreställningar kring hur vårt samhälle bör styras. Vi har valt att utgå från denna teori i vår studie eftersom den lyfter fram vilka grundläggande värderingar som finns i ett samhälle. Det är dessa värderingar vi ska söka efter i grundlagar och policydokument. Dessa föreställningar omfattar våra verklighetsuppfattningar, värden, och idéer för hur vi ska kunna tillgodose detta (Lundquist 1998:53). Lundquist kallar det här för vårt ”offentliga etos” vilket genomsyras av det rätta och vårt gemensamma goda (Lundquist 1998:65). Begreppet vårt offentliga etos kan uppfattas som relativt okontroversiellt så länge som man befinner sig på en hög abstraktionsnivå. Större utrymme för diskussion kring detta etos infinner sig när man flyttar sig nedåt längs abstraktionsstegen. Det är också på den mer konkreta nivån som skillnader mellan olika nationer går att uppmärksamma (Lundquist 1998:53). Således hävdas att ett offentligt etos inte är någonting som förekommer endast i Sverige. Vår ambition är att kartlägga hur det offentliga etoset ser ut i Frankrike respektive Sverige med inriktning på integrationspolitiken, och tror att detta blir fruktsamt med stöd av denna teori.

Generellt sett kan man säga att det finns ett fast etos som inte kan nonchaleras. Här menas att vi har allmänt övergripande samhällsvärden för att samhället ska kunna existera och fungera (Lundquist 1998:53ff). Ett exempel på ett sådant värde är tillit. Tillit som samhällsvärde förutsätter positiva skyldigheter. Den gyllene regeln säger att man ska behandla andra som man själv vill bli behandlad, det vill säga en ömsesidig omsorgsfullhet. Tillit kräver även att det finns negativa restriktioner som förhindrar att åtgärder vidtas som kan skada andra människor genom våld, bedrägeri och förräderi. För att bevara övergripande samhällsvärden såsom exempelvis tillit behövs även procedurer som anger vad som är rätt eller fel enligt ovanstående principer (Lundquist 1998:55).

Underlaget som utgör rekonstruktionen av vårt offentliga etos finns inte samlat på ett och samma ställe utan behöver inhämtas från många olika källor, såsom den aktuella debatten kring allmänt omfattande värden såväl nationellt som internationellt. Lagen och dess tillämpningspraxis är en annan viktig källa samt

politikens och institutioners uttalanden. Rimligt är att börja sökandet efter detta etos på en hög nivå, såsom i lagstiftningen genom att granska grundlagarna. Då många lagar har lång historisk bakgrund och en stark grund av etiska värderingar kring medborgarens fri- och rättigheter gentemot staten (Lundquist 1998:56f). För att kunna få en samlad bild av det offentliga etoset krävs en genomarbetning av de material där dessa huvudsakliga värden bedöms kunna hittas. Då vårt offentliga etos blir en samling av intryck är det viktigt att tillägga att resultatet alltid kan ifrågasättas då sammanställningen grundar sig på ett *tolkat* material (Lundquist 1998: 59). Vårt offentliga etos är inget materiellt utan existerar endast i sinnevärden, vilket gör själva begreppet mycket subtilt. Således är det onekligen svårt att sammanfatta vårt offentliga etos (Lundquist 1998:103). Enligt Lundquist kan innehållet i vårt offentliga etos innehåll delas upp i två huvudkategorier nämligen ekonomivärden och demokrativärden. Ekonomivärdena kan i sin tur delas in i tre kategorier:

- Funktionell rationalitet – Här syftas på mål-medel-rationalitet där åtgärder väljs som verkligen leder till de mål som finns uppsatta. Expertis och yrkesskicklighet är egenskaper som gynnas. (Lundquist 1998:64)
- Kostnadseffektivitet – Strävan efter så låga utgifter som möjligt och maximal nytta av ekonomiska resurser. (Lundquist 1998:64)
- Produktivitet – Hög produktivitet innebär låga insatser, exempelvis i form av kvalitet (Lundquist 1998:64).

Demokrativärdena kan även de delas upp i tre separata kategorier:

- Politisk demokrati – Gestaltas enligt Lundquist av bl.a. fria och rättvisa val, yttrandefrihet, alternativa informationskällor etc. (Lundquist 1998:76).
- Rättssäkerhet – Syftar på relationen mellan samhällsmedlemmar och det offentliga, där det finns regelverk och någon form av rättssystem som verkar för juridisk rättvisa (Lundquist 1998:102).
- Offentlig etik – Beskriver hur vi bör agera, vad som är rätt och fel, respektive gott och ont (Lundquist 1998:92f).

Det är viktigt att poängtera att demokrativärdena är av den karaktären att de i vissa avseenden kan uppfattas som motsägelsefulla, men det förekommer samtidigt ofta att de överlappar varandra. Det kan till exempel visa sig då folkligt skall råda men samtidigt skall individens rättigheter tillgodoses (Lundquist 1998:103).

Värdena inom vårt offentliga etos bedöms kunna preciseras så noggrant att det kan styra de offentliga beslutsprocesserna i samhället på samtliga nivåer (Lundquist 1998:65). Detta innebär att värdena inom vårt offentliga etos går att finna i en bred samling material såsom konkreta åtgärder, program, olika policys och offentlig organisering. Denna teori är lämplig att använda i studien av Frankrikes och Sveriges integrationspolitik eftersom vi vill undersöka de grundläggande värderingarna som genomsyrar detta politikområde.

2.1.1 Operationalisering av vårt offentliga etos

För att knyta an vår teori med vår empiri skall vi försöka återskapa ett offentligt etos inom ramarna för integrationspolitik i de båda länderna. Detta kallar vi för ”integrationsetos” och byggs likt Lundquists offentliga etos på grundläggande värderingar som styr samhället. Således använder vi oss av den valda teorin i konsumerande syfte och applicerar denna på våra specifika problemfall (Esaiasson *et al* 2007:42). För att följa teorin bör policydokument för till exempel integration innefatta dessa värderingar vilket innebär att policydokument inriktade på integration är lämpliga att använda för skapandet av integrationsetoset. Operationaliseringen av offentligt etos till det mer specifika integrationsetoset är följande:

Hur definieras vårt integrationsetos?

De grundläggande värderingar som styr de utvalda ländernas integrationspolitik samt det som anses vara god integration utifrån statens offentliga mål med integrationspolitiken genom olika policys.

Var hittar vi vårt integrationsetos?

1. På den högsta abstraktionsnivån finner vi detta i grundlagen och konstitutionen (se bilaga 1 & 2). I grundlagarna skall minst en av de värdekategorier inom demokrati- och ekonomivärdena som beskrivs i teoriavsnittet representeras. Dessutom skall lagen kunna förankras i ett integrationspolitiskt sammanhang.
2. Den lägre abstraktionsnivån utgörs av de senaste policydokumenten publicerade av Sveriges integrations- och jämställdhetsdepartement och Frankrikes motsvarighet Ministère de l’immigration, de l’intégration, de l’identité nationale et du développement solidaire. I dessa policydokument skall integrationspolitiken specifikt komma till uttryck. De skall även innefatta samlade bedömningar om inriktning, strategi och konkreta insatser.

För att denna definition av integrationsetos inte skall kunna misstolkas krävs att begreppet integrationspolitik operationaliseras. Med integrationspolitik menas här

”åtgärder i syfte att underlätta invandrares (inklusive flyktingars) integration...”(www.ne.se (a)) i ett samhälle. Enligt samma uppslagskälla är målen för integrationspolitik *”lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk eller kulturell bakgrund och ett samhälle som präglas av mångfald”* (www.ne.se (b))

2.2 Idéanalytisk metod och andra överväganden

2.2.1 Idéanalys

Uppsatsundersökningen är av tolkande och beskrivande karaktär där det är lämpligt att använda sig av idéanalys som metod. Denna metod syftar till att dela in ett material på ett systematiskt sätt med specifika avsikter. På så vis kan egenskaper i materialet karaktäriseras som inte framgår ur materialet självt (Beckman 2007:49). Således vill vi granska Frankrikes och Sveriges grundlag samt policydokument från integrations- och jämställdhetsdepartementet i Sverige och motsvarande *”La Ministère de l’immigration, de l’intégration, de l’identité nationale et du développement sociale”* i Frankrike.

En beskrivande idéanalytisk studie av detta slag fördjupas genom en form av jämförelse. Genom att jämföra materialet med olika mätpunkter blir det möjligt att dra slutsatser om materialets lika eller olika innehåll. En god idé för att kunna tydliggöra olika mätvärden är att jämföra flera fall med varandra genom en komparativ studie. Ett grundläggande argument för en sådan jämförande studie är att denna metod tillbringar mer information och ger möjlighet till ytterligare värdering (Beckman 2007:54). Det är inte ovanligt att det finns olika typer av mätpunkter för ett och samma material, men undersökningens syfte och forskarens perspektiv blir avgörande för vilken ”skala” som kommer att användas i analysen (Beckman 2007:52). Vår mätpunkt kommer att bestå av de värdekategorier som utgör del i demokrativärdena och ekonomivärdena inom vårt offentliga etos. Dessa värden utgör ”motpoler” där vi systematiskt kan dela upp vårt material i olika ytterst grundläggande klasser. Självklart är vi medvetna om att skalan är bred och att en värdering inte behöver tillhöra endast den ena eller andra klassen. Men vår förhoppning är att genom en jämförande studie mellan Sverige och Frankrike tydligare kunna urskilja vilka tendenser som speglas i texterna vi studerar (Beckman 2007:52).

2.2.2 Material och avgränsning

Den idéanalytiska metoden kommer i denna studie att appliceras på ett utvalt material där integrationsetoset bedöms kunna hittas. Med stöd från Lennart Lundquists teori görs urvalet av material på två olika abstraktionsnivåer, nämligen i grundlagstiftning och policydokument. Efter en granskning av dessa två primärmaterial har ytterligare avgränsningar gjorts. På den höga abstraktionsnivån har de lagar och paragrafer valts ut som innehåller minst en värdekategori från det offentliga etoset och som samtidigt kan förankras i ett integrationspolitiskt sammanhang. Dessa kriterier har resulterat i att vissa delar av grundlagstiftningen direkt har kunnat plockas bort, exempelvis successionsordningen i den svenska grundlagstiftningen. Vad det gäller policydokument i Sverige och Frankrike presenteras två offentliga dokument med specifik inriktning på integrationspolitik. Faktabladet till skrivelsen "Egenmakt mot utanförskap - satsningar som bidrar till integration" (www.regeringen.se (d)) utgör det svenska policydokument som vi har valt att studera. Det här dokumentet motsvarar kriterierna som anges i operationaliseringen av vårt integrationsetos. Enligt samma argument har det franska dokumentet *Promouvoir l'intégration des immigrés légaux*, d.v.s. integrationsfrämjande av legala invandrare valts ut. Vi vill tydligt poängtera att primärmaterial i sig självt inte innefattar några tidigare tolkningar som kräver hänsyn och ett kritiskt bemötande. Däremot är *sammanställningen* av det offentliga etoset och integrationsetoset baserat på valt och bortvalt material där ställningstaganden har ägt rum utifrån operationaliseringen av samma begrepp. Denna sammanställning och detta ställningstagande kan alltid diskuteras ytterligare (Lundquist 1998:59).

3 Grundlagen och Konstitutionen

Vi skall försöka konstruera vårt integrationsetos i de båda länderna. Vi börjar högst upp på abstraktionsstegen för att se på vilken nivå vi kan finna skillnaderna vi söker. Således finner vi det lämpligast att först och främst titta på Sveriges grundlagar och Frankrikes motsvarande konstitution. Här tänker vi oss hitta grundläggande värderingar och sedan försöka kategorisera dessa enligt värden inom vår definition av integrationsetoset.

3.1 Den svenska grundlagen

Sveriges grundlagar beskriver vilka regler som ska gälla i vårt samhälle, och har som främsta syfte att värna om Sveriges demokrati (www.riksdagen.se (b)). De fyra grundlagarna är regeringsformen, successionsordningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Vår granskning av värderingar i svensk grundlag kommer att avgränsas genom fokus på utvalda delar av kapitel och paragrafer i regeringsformen, vilken generellt kan sägas handla om hur Sverige ska styras. Därmed inräknat hur demokratin ska förverkligas i Sverige, hur makten ska vara fördelad mellan olika institutioner i samhället, samt vilka grundläggande friheter och rättigheter som ska gälla (www.riksdagen.se (a)).

3.1.1 Regeringsformen

Den första paragrafen som vi har valt ut beskriver tydligt den politiska demokratin, vilket är en av de värdekategorier vi söker. I kapitlets början understryks folkstyrets betydelse genom beskrivelsen att den offentliga makten i Sverige utgår från folket (1:1§) (www.riksdagen.se (c)). Vidare följer att detta grundar sig genom fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Enligt paragrafen uppnås detta i sin tur genom vårt representativa och parlamentariska statskick och kommunalt självstyre (1:1§) (www.riksdagen.se (c)). De värden som genomsyrar denna paragraf kan otvivelaktigt bedömas som demokratiska värden, av karaktären politisk demokrati. Det påvisas genom tydliga signaler som fria och rättvisa val, styrning av folket, samt rätt att rösta, vilka samtliga är kännetecken

för värdekategorin politisk demokrati (Lundquist 1998:77). Dessa värden är mycket grundläggande och avgörande för hur politiken som sådan tar sig form. Dessutom utgör de själva stommen för politiken som förs inom alla olika politikområden, inklusive integrationspolitiken. Folkstyre, lika rösträtt, och fri åsiktsbildning är grundstenarna bakom politikområdenas rådande strukturer och förhållningssätt.

Offentlig etik som utgör en annan del av demokrativärdena i vårt offentliga etos återspeglas i andra paragrafen. Det står bl.a. skrivet att den enskilda människans frihet och värdighet är något som den offentliga makten i sin utövning ska bemöta med respekt (1:2§) (www.riksdagen.se (c)). Genom denna formulering tillskrivs tydliga ramar för hur det allmänna bör agera. Den etiska aspekten ges även fortsättningsvis utrymme i denna paragraf. Grundläggande mål kring den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd är något som den offentliga verksamheten ska omfattas av (1:2§) (www.riksdagen.se (c)). Dessutom ska det allmänna särskilt åligga att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning, samt arbeta för social omsorg, trygghet, och att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Den enskilde individens privat- och familjeliv är något som det allmänna också ska värna om. All typ av diskriminering på grund av omständighet som gäller den enskilde som person ska motverkas, istället är delaktighet och jämlikhet värden som det allmänna ska arbeta för att alla människor ska kunna uppnå (1:2§) (www.riksdagen.se (c)). Något annat som bör främjas enligt samma paragraf är möjligheter för etniska, språkliga, och religiösa minoriteter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv.

Dessa offentliga etiska demokrativärden kan vara betydelsefulla ur ett integrationspolitiskt perspektiv. Värden som frihet och värdighet får tydlig anknytning till integration och strävan efter att arbeta exempelvis för mångfald och alla människors lika rättigheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund (www.ne.se (b)). Likaså kan begrepp som personlig och kulturell välfärd kopplas till samma politiska område. Diskrimineringsförbud, värnande om privat/familjeliv, och vikten av att minoriteter kan behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv innehåller också etiska värden och integrationspolitisk anknytning. Diskriminering av invandrare sker liksom diskriminering av andra minoritetsgrupper. Detta utgör således ett integrationspolitiskt problem.

Delaktigheten som det allmänna ska verka för är ett typiskt politiskt demokratiskt värde och denna värdekategori formuleras än mer tydligt genom beskrivelsen av att demokratins idéer är något som ska vara vägledande inom samhällets *alla* områden (1:2§) (www.riksdagen.se (c)). Integrationspolitiken kan då med säkerhet bedömas vara ett sådant område där dessa demokrativärden ska få genomslagskraft.

Som tidigare nämnts i denna uppsats att värdekategorier ibland kan överlappa varandra och vara svåra att särskilja från varandra (Lundquist 1998:65). Det här fenomenet infinner sig i den delen av paragraf två där det står skrivet att en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande

generationer är något som det allmänna ska verka för (1:2§) (www.riksdagen.se (c)). Här ges det stort utrymme för tolkning. Ur ett integrationspolitiskt sammanhang kan dessa två vida begrepp tolkas exempelvis som utveckling av invandrarmottagande och dess betydelse för en hållbar samhällsutveckling. Återigen kan vi härleda till den offentliga etiken och hur vi bör agera, då det tillskrivs vad det allmänna ska främja och därmed görs vissa etiska ställningstaganden. Samtidigt kan begrepp som "hållbar utveckling" och "god miljö" syfta på flera olika motiv. Både demokratiska och ekonomiska värden med tillhörande värdekategorier som funktionell rationalitet, kostnadseffektivitet, produktivitet, politisk demokrati, samt offentlig etik, kan tänkas passa in på de två eftersträvansvärda begreppen.

I regeringsformens andra kapitel om grundläggande fri- och rättigheter ges en påtaglig bild av den genomsyrande politiska demokratin. Här finns individens grundläggande fri- och rättigheter formulerade. Enligt regeringsformens andra kapitel har alla rätt till yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet (www.riksdagen.se (a)). Denna inledning sänder uttryckliga signaler för värdet av den politiska demokratin. Genom exempelvis yttrandefrihet erläggs alla rätten till att fritt uttrycka sina tankar, åsikter och känslor med valfritt medel (2:1§) (www.riksdagen.se (d)). Betydelsen av den politiska demokratin som del av vårt offentliga etos återkommer även i beskrivelsen av informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet (2:1§) (www.riksdagen.se (d)). Dessa grundläggande demokrativärden blir vilket också tidigare nämnts avgörande för hur politiken utformas. Religionsfrihet kan exempelvis vara väldigt avgörande för hur integrationspolitiken tar sig uttryck. Det ska även tilläggas att demokrativärden likt dessa samtidigt gestaltar en offentlig etik, genom formuleringar kring vad som faktiskt ska utgöra innehållet i individens grundläggande fri- och rättigheter.

Hitintills har analysen av den svenska grundlagstiftningen visat att demokrativärdena politisk demokrati och offentlig etik ofta är förekommande. Den tredje byggstenen av demokrativärdena i de offentliga etoset utgörs av rättssäkerheten, och går att finna i 1:8-9§§ i regeringsformens första kapitel (www.riksdagen.se (c)). Här presenteras att domstolar finns för rättsskipningen, och statliga samt kommunala förvaltningsmyndigheter finns likaså för den offentliga förvaltningen (1:8§) (www.riksdagen.se (c)). Allas likhet inför lagen formuleras i den senare paragrafen som någonting som ska beaktas av domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen (1:9§) (www.riksdagen.se (c)). Rättsäkerhet och betoningen på alla människors likhet inför lagen är viktiga aspekter för den som av någon anledning har kontakt med rättsväsendet. Vetskapen om att alla människor ska stå lika inför lagen är en grundläggande värdering som kan få betydelse för människor utifrån ett integrationspolitiskt perspektiv.

3.2 Den Franska Konstitutionen

3.2.1 Konstitutionens ingress och första avdelning

För att göra en likvärdig analys av vilka grundläggande värden som genomsyrar fransk grundlagstiftning presenteras här de fyra första artiklarna från konstitutionens ingress och första avdelning.

Första artikeln förespråkar samtliga tre demokrativärdena politisk demokrati, rättssäkerhet och offentlig etik. Det förstnämnda värdet tar form i uttrycket av att Frankrike ska vara en odelbar, sekulär, demokratisk och social demokrati (art.1) (www.assemble-nationale.fr). Senare i artikeln framhålls också att den franska republiken ska vara organiserad på ett decentraliserat vis, vilket också kan anknytas till de demokratiska värdena i den mening att decentralisering innebär att makten fördelas på mer lokala nivåer. Demokrativärdena rättssäkerhet och offentlig etik kan i den här artikeln vilket också tidigare har påpekats, gå in i varandra. I artikeln beskrivs att alla medborgare ska vara lika inför lagen, utan åtskillnad av ursprung, ras eller religion (art.1) (www.assemble-nationale.fr). Den etiska aspekten går inte att ta miste på och rättssäkerhetsvärdena befinner sig i formuleringen om juridisk rättvisa genom alla människors likhet inför lagen. Att den franska republiken ska respektera alla trosuppfattningar och ha stadgar som ska främja likabehandling av kvinnors och mäns rekrytering till olika tjänster samt professionella och sociala positioner (art.1) (www.assemble-nationale.fr) är hög grad av etik i form av jämlikhet och jämställdhet.

Enligt samma resonemang som förs kring demokrativärdena i den svenska grundlagstiftningen vill vi här lyfta fram att demokratiska värden är mycket betydelsefulla för utformningen av integrationspolitiken som politikområde. Decentralisering styr i viss mån fördelningen av makt och kan således påverka vilka instanser som har hand om olika delar av integrationsarbetet. Likheten inför lagen och likabehandling oavsett ursprung, ras eller religion kan vara viktiga aspekter för den som tillhör exempelvis en etnisk eller religiös minoritet. På samma gång är ”utsatta” minoritetsgrupper en viktig målgrupp och aspekt inom integrationspolitiken.

Den franska republikens språk ska vara franska, nationalsången ska vara ”La Marseillaise” och den franska flaggan ska vara trefärgad i blått, vitt och rött (art. 2) (www.assemble-nationale.fr). I samma artikel framhålls att republikens anda genomsyras av frihet, jämlikhet och broderskap (art. 2) (www.assemble-nationale.fr), vilket gestaltar etiska ställningstaganden genom att visa vägen för hur vi, eller det allmänna bör bete sig och efter vilka värden vi bör styra vårt agerande efter. Enligt samma kategori av demokrativärden tillskrivs att republikens principer ska vara: styret genom folket, av folket och för folket (art.2)

(www.assemble-nationale.fr). Här går det också att spåra värdena av den politisk demokratiska varianten inom vårt offentliga etos, då republikens principer beskrivs prioritera folkets makt och styre. Samma värde syns på fler ställen i den franska grundlagstiftningen. Det betonas att val kan vara båda direkta eller indirekta, i enlighet med konstitutionen, och valen ska dessutom alltid vara allmänna, lika och hemliga (art. 3) (www.assemble-nationale.fr). Alla franska myndiga medborgare av båda könen som är i besittning av sina medborgerliga och politiska rättigheter har rösträtt, även detta i enlighet med vad som föreskrivs i lag (art. 3) (www.assemble-nationale.fr). Liksom i föregående artikel blir folkstyret och demokratin betydande för alla politikområdets utformning.

Frågan kring vilket språk som ska vara Frankrikes språk, och hur man förhåller sig till detta, kan kopplas till ett integrationspolitiskt sammanhang då språkfrågan ofta utgör en viktig del inom detta politikområde (www.immigration.gouv.fr (b)). Angivelser kring vilket språk som ska förekomma, nationalsång, och flaggans utformning i samband med ledord som frihet, jämlikhet och broderskap symboliserar landets ”nationella karaktär”. Faktumet att det presenteras en ”nationalistisk anda” i ett lands konstitution eller grundlag borde påverka andra lagars utformning. Ledord som frihet, jämlikhet och broderskap motsvarar etiska värden genom att presentera en bild av vilka värden som är ”goda”.

Politisk demokrati visar sig vara ett väldigt framträdande värde inom den franska grundlagstiftningen, och detta värde är grundläggande för olika politikområdets utformning. Politiska partier och andra grupper ska bidra till att valdeltagandet utnyttjas av folket (art. 4) (www.assemble-nationale.fr). Dessa partier och grupper ska enligt lagen utforma och utöva sin verksamhet fritt och följa principerna kring nationell suveränitet och demokrati (art. 4) (www.assemble-nationale.fr). Lagen föreskriver att författningen ska kunna garantera pluralistiska meningssytringar och ett rättvist deltagande av politiska partier i det demokratiska livet i landet (art. 4) (www.assemble-nationale.fr). Dessutom tillskrivs att politiska partier och grupper även ska bidra till genomförandet av den princip som beskrivs i första artikelns andra stycke, dvs. likabehandling av kvinnor och män i deras professionella och sociala yrkesroll (art. 1) (www.assemble-nationale.fr). I dessa politiska demokrativärden finns även etiska ställningstaganden i form av jämställdhet.

3.3 Sammanfattning

Både i den svenska grundlagstiftningen och i den franska konstitutionen genomsyrar de demokratiska värdena texten. Även om det går att spåra ekonomiska värdekategorier i begreppen ”hållbar utveckling” och ”god miljö (1:2§) (www.riksdagen.se (c))” blir kontentan av denna del av analysen att demokrativärdena dominerar starkt över ekonomivärdena. Den politiska demokratin tar sig form genom lagar kring folkmakt och rösträtt. Rättssäkerheten

går att spåra i allas likhet inför lagen och den offentliga etiken genomsyrar ofta lagarna i form av mänskliga rättigheter, personlig välfärd, förbud mot diskriminering och värnande om den enskildes privat och familjeliv. Grundlagen och Konstitutionen liknar varandra i mångt och mycket men däremot finns en intressant skillnad beträffande beskrivna nationella symboler, i form av språk, flagga osv. Dessa angivelser uppmärksammades inte på samma vis i den svenska grundlagen och en sådan åtskillnad signalerar att det kan finnas viss olikhet kring hur man väljer att framställa sin ”nationella anda”, och i vilken bemärkelse man värnar om landets nationella karaktär.

4 Policydokumenten

4.1 Sveriges integrationspolicy

"Min vision är att Sverige ska vara ett tolerant och humant samhälle präglad av mångfald och respekt för individens grundläggande fri- och rättigheter".

(www.regeringen.se (a))

Utlåtandet kommer ifrån integrations- och jämställdhetsministern Nyamko Sabuni som är ansvarigt statsråd för Sveriges integrations- och jämställdhetsdepartement (www.regeringen.se (b)). Enligt regeringens hemsida kan Sveriges integrationspolitik beskrivas omfattas av frågor såsom alla människors lika rättigheter, skyldigheter, och möjligheter oavsett etnisk eller kulturell bakgrund, nyanlända invandras etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, främjande av integration, svenskt medborgarskap, samt urbant utvecklingsarbete (www.regeringen.se (b)). Det står klart att politiken i första hand ska prioritera generella åtgärder som minskar utanförskapet i samhället, och att åtgärder som riktar sig till invandrare som grupp endast ska vara något som förekommer under den första perioden för de nyanlända (www.regeringen.se (b)).

Regeringens bedömningar om inriktning, strategi och konkreta insatser finns samlat i skrivelsen "Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration" som presenterades i samband med budgetpropositionen för år 2009 (www.regeringen.se (c)). Detta material har regeringen sammanfattat till ett faktablad (www.regeringen.se (d)), vilket kommer att utgöra stommen för den analys vi avser att göra av policydokument, som utgör en del av arbetet att kartlägga vilket offentligt etos som genomsyrar integrationspolitiken i Sverige.

4.1.1 "Egenmakt mot utanförskap – satsningar som bidrar till integration"

Den här strategin tar upp prioriterade arbetsområden inom ramen för integrationspolitik, och beskriver att tillvägagångssättet för att lyckas med denna strategi är att satsa på generella insatser som når ut till hela befolkningen, oavsett födelseland eller etnisk bakgrund. Vid behov ska det även finnas möjlighet att komplettera genom tillskjutning av ytterligare insatser för att bidra med extra stöd

och hjälp till nyanlända invandrare och deras etablering i samhället (www.regeringen.se (d)).

Nyanlända invandrare

Ett integrationspolitiskt arbetsområde som tas upp i regeringens skrivelse handlar om ett effektivare mottagande och introduktion för nyanlända. Ambitionen bakom att utveckla detta mottagande är att utöka ansvaret hos individen (www.regeringen.se (d)). Detta ansvar kan ses som ett offentligt etikvärde där ansvar är något det allmänna bör sträva efter. Regeringen eftersträvar att påskynda arbetsmarknadsetableringen och att öka motiveringen till en sådan påskyndning både hos individen själv, men även hos de myndigheter som idag ansvarar för introduktionsinsatser (www.regeringen.se (d)). Denna påskyndning kan tydligt anknytas till ekonomivärdet kostnadseffektivitet eftersom det finns ett incitament för en förbättrad ekonomi i landet. Samtidigt finns en etisk aspekt som talar för att arbetsetablering skapar en allmänt bättre situation för individen. En metod för att skynda på denna arbetsetablering är enligt regeringen att inleda så kallade etableringssamtal där nyanlända ska ges möjligheten att få kvalificerad rådgivning och stöd från arbetsförmedlingen i jakten på ett arbete. De nyanlända ska tidigt efter uppehållstillstånd erläggas information om vart i landet just deras kompetens efterfrågas för att i ökad utsträckning kunna påverka vilken ort som kommer att bli deras bosättningsort. Det är också tänkt att dessa samtal ska resultera i en etableringsplan för den nyanländes fortsatta inträde i arbete, boende och deltagande i utbildningar eller liknande (www.regeringen.se (d)).

Regeringen kommer att underlätta och stödja så kallad frivillig vidareflyttning från kommuner med högt mottagande av nyanlända till andra kommuner som har fler lediga platser för nyanlända och samtidigt bra förutsättningar för arbete och utbildning inom pendlingsavstånd (www.regeringen.se (d)). Här går att uppmärksamma tydliga demokrativärden och offentliga etiska värden i den meningen att man i viss mån har friheten att själv bestämma och ta initiativ beträffande sin boendeort.

Regeringen anser att idéburna organisationer kan spela en viktig roll för integrationen med särskild betoning på just introduktion, och avser därmed att genomföra en dialog för att utveckla relationen mellan staten och den ideella sektorn samt att skapa bättre förutsättningar för sektorn att vara oberoende och självständig (www.regeringen.se (d)).

Regeringen avsätter ekonomiska medel för integrationsinsatser på högskolan. Dessa integrationsinsatser innefattar kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning och/eller yrkeserfarenhet. Under året kommer även regeringen presentera en rättssäker och effektiv ordning för erkännande av utländska hälso- och sjukvårdsutbildningar. Nyanlända och arbetsgivare ska kunna ta reda på hur utländsk kompetens eventuellt bör kompletteras, detta med syftet att bidra till ett snabbare inträde på arbetsmarknaden (www.regeringen.se (d)). Snabbare inträde på arbetsmarknaden är ett återkommande incitament som

vilket även tidigare nämnts kan tänkas gestalta både kostnadseffektivitet och offentlig etik samtidigt. Det föreslås att integrationspolitiken på lokal och nationell nivå ska utvärderas genom uppföljning för att garantera att de offentliga insatserna har nått ut och fått effekt (www.regeringen.se (d)). För att garantera att avsedda mål har uppfyllts används alltså utvärdering som ett medel. En sådan mål-medel-rationalitet kan hänföras till det ekonomiska värdet funktionell rationalitet.

Arbetsmöjligheter och stöd till egna företagare

Regeringen riktar även satsningar på arbete och stöd till etablerade företagare med utländsk bakgrund. Regeringen menar att fler arbetstillfällen bidrar till bättre integration och talar därför för de införda jobbskatteavdraget som ett medel för att öka arbetskraftutbudet. Ett förslag framförs också av regeringen om sänkning av arbetsgivaravgifter (www.regeringen.se (d)). Regelverk för så kallade nystartsjobb ska förenklas. Stöd till etablerade företagare med utländsk bakgrund planerar regeringen att bidra med genom finansiellt stöd till verket för näringslivsutveckling, Nutek, och för deras arbetsuppgifter kring kvalificerad rådgivning och möjligheter för målgruppen att delta i mentorprogram och olika nätverk (www.regeringen.se (d)). Den här satsningen innefattar även dialog med anställda inom banksektorn om invandrade företagares möjligheter till finansiering. Man planerar även att avsätta medel för att ta vara på relevant kunskap om företag som drivs av personer med utländsk bakgrund, oavsett kön (www.regeringen.se (d)). Genom att satsa resurser på en utvald grupp på arbetsmarknaden, i det här fallet invandrare, påvisas en viss offentlig etik i den mening att man gör ett etiskt ställningstagande genom att försöka skapa bättre förutsättningar en grupp människor, och kanske även skapa mer *rättvisa* förutsättningar genom stöd och vägledning.

Skolan

Regeringen genomför en satsning på för att skolelevers grundkunskaper. Ekonomiska medel tillägnas de elever som riskerar att inte nå upp till skolans mål. Nationella prov ska fungera som kontrollstationer och genomföras i förutbestämda årskurser. Även lärarkompetensen ska förbättras, bl. a. genom en speciell lärarutbildning som är inriktad på stöd till de elever som har svårt att klara av skolan. Statens skolinspektion inrättades förra året och arbetar med tillsyn och granskning bl.a. skolornas resultat. Det beskrivs att gymnasieskolan ska erbjuda både yrkesinriktade och teoretiska utbildningar (www.regeringen.se (d)). Satsningar för nyanlända elever och deras utbildning ska ske bl.a. genom utarbetade riktlinjer och mål från skolverket. Lärarnas fortbildning är en del i satsningen för att skapa bättre förutsättningar för nyanlända, och syftar bl.a. på att utveckla kunskaper i att undervisa i svenska som andraspråk. En lösning till bristen på behöriga lärare som presenteras är förslag om distansundervisning av modersmål. Det framgår tydligt att det finns en ambition att stötta elever som upplever svårigheter med skolarbetet på grund av sin utländska bakgrund,

exempelvis genom satsningen på lärarkompetens kring svenska som andraspråk (www.regeringen.se (d)). Den offentliga etiken genomsyrar dessa politiska ställningstaganden genom att besvara frågan kring hur det allmänna bör handla, och svaret i det här fallet verkar vara genom en hjälpande och vägvisande hand. Eventuell distansundervisning som en lösning på brist av modersmålsundervisning genomsyras till viss del av ekonomivärden då detta kan tänkas vara en kostnadseffektiv lösning.

Språkkunskap och annan utbildning för vuxna

Regeringen har avsatt ekonomiska resurser för att öka kompetensen hos lärare som arbetar med Sfi, svenska för invandrare. Tydligare mål för Sfi som organisation men också för de enskilda kurserna ska underlätta för lärare och elever att lättare förstå vilka krav som gäller. Inspektionsverksamheten som bedrivs av Statens skolinspektion ska utökas, och nationella obligatoriska slutprov kommer också att införas som ett kontrollredskap. Regeringskansliet arbetar på att utforma ett bonussystem som gynnar de Sfi-elever som klarar sina studier inom en viss bestämd tid. En sådan signal beskrivs uppmuntra eleverna till att snabbare lära sig det svenska språket. Regeringen vill bryta utanförskapet på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund genom att öka tillgången till yrkesutbildningar. Detta genom att öka utbudet av både eftergymnasiala yrkesutbildningar och gymnasiala kommunala vuxenutbildningar. Avsikten finns att lämna förslag om att inrätta en yrkeshögskola. En sådan skulle medföra ett gemensamt regelverk och därmed viss kvalitetssäkring. Genom att öka utbudet av dessa typer av yrkesutbildningar kan grupper utan gymnasial utbildning nås, samt de som har en utbildning som av någon anledning behöver kompletteras (www.regeringen.se (d)). Yrkesskola med gemensamt regelverk framställs som ett medel för att uppnå just målet med kvalitetssäkring. Här går det att spåra ekonomivärdet funktionell rationalitet. Bonussystemet för Sfi-elever som ovan beskrivs kan karaktärisera både offentlig etik och kostnadseffektivitet. Offentlig etik i den mening att det tydligt framhålls att vi bör uppmuntra snabb språkinläring som ett eftersträvanvärt verktyg för att nå integration. Samtidigt kan en sådan påskyndning tänkas ske delvis på grund av att ekonomiska värden prioriteras.

Antidiskrimineringspolitik

Den offentliga etiken uppmärksammas i allra högsta grad i diskursen kring diskriminering. Det poängteras tydligt att diskriminering är någonting som bör motarbetas i så hög utsträckning som möjligt, och anledningen till detta förmodas vara att diskriminering är något oetiskt och ett exempel på hur det allmänna *inte bör handla*. Effektivare bekämpning av diskriminering är något som regeringen framöver ska arbeta för, och för detta finns från och med den 1 januari två nya instanser i form av den nya diskrimineringslagen och en myndighet vid namn Diskrimineringsombudsmannen. Den nya lagen innehåller bl.a. diskrimineringsersättning som ska ersätta den kränkning som diskriminering

medför för den utsatta. Tanken är även att denna ersättning ska hindra att diskriminering överhuvudtaget förekommer (www.regeringen.se (d)).

Utanförskap

Kommunerna och staten har ett ansvar för att stadsdelar med ett utbrett utanförskap utvecklas. Det här tydliggör regeringen genom så kallade utvecklingsavtal mellan staten och storstadskommuner som har problem med utbrett utanförskap i vissa stadsdelar (www.regeringen.se (d)). Förordningen om urbant utvecklingsarbete skapar strukturen för statliga myndigheters deltagande i utvecklingen av lokala utvecklingsavtal. En del av strukturen består av så kallade lokala partnerskap där olika offentliga instanser i samhället, som Polismyndigheten, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samarbetar för att öka användningen av olika resurser inom dessa myndigheter, och därmed minska utanförskapet (www.regeringen.se (d)). Dessutom ska så kallade nystartskontor etableras i anslutning till service- och samverkanskontor som redan finns. Detta med syftet att kunna bidra med individuellt anpassad service till personer som vill ha hjälp och information för att starta och bedriva eget företag (www.regeringen.se (d)). Genom att sträva efter att minska utanförskapet görs vissa etiska ställningstaganden. Denna satsning visar att regeringen anser att utanförskap är något som bör motarbetas genom ett ökat användande av samhällets resurser genom olika myndigheter.

Gemensam värdegrund

Regeringen vill genom dialog stärka människors relation till frågor om demokrati och mänskliga rättigheter, vilka båda är exempel på politisk demokratiska värden och offentliga etiska värden. För att lyckas med denna dialog tillskjuts ekonomiska medel till olika organisationer och deras arbete med dessa frågor. Genom ökad dialog är förhoppningen att öka förståelsen kring varför den egna åsikten inte får leda till handlingar som inkräktar på andras rätt att välja själv (www.regeringen.se (d)). Den offentliga etiken tar sig även uttryck genom regeringens inrättning av en stödordning med syftet att stötta verksamheter som arbetar mot rasism och annan intolerans.

4.2 Frankrikes integrationspolicy

La Ministère de l'immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du développement solidaire i Frankrike kan jämföras med Sveriges Integrations- och jämställdhetsdepartement. Frankrikes immigrationsministerium är relativt nytt då det grundades i maj 2007 av president Nicolas Sarkozy och Premiärminister François Fillon. Huvudsyftet med denna institution var att skapa ett officiellt ministerium som specifikt bär ansvaret för att kontrollera migration genom att bekämpa illegal invandring och förbättra organisationen kring den legala invandringen. Ministeriet har fler ansvarsområden utöver den ovannämnda. Det ansvarsområde vi har valt att fokusera på är främjandet av integrationen i Frankrike med syfte att öka den sociala och professionella integrationen av legala invandrare inom områdena skola, boende och kultur. (www.immigration.gouv.fr (b)).

4.2.1 ”Promouvoir l'intégration des immigrés légaux”

I dokumentet ”*Främja integration av legala invandrare*” redogörs för statens mål och konkreta medel att uppnå en optimal integration. I texten beskrivs integrationen som en process för en individ som börjar i ursprungslandet och sträcker sig utöver de följande åren i det nya landet. Den bästa förberedelsen är att lära sig det franska språket och Frankrikes republikanska värderingar. Dessa förberedelser testas via ett prov innan inträde i landet kan ske (www.immigration.gouv.fr (b)). Av våra värden att döma kan detta test ses som en funktionell rationalitet och ett väldigt effektivt sätt att hantera invandrare. Troligtvis finns det ett mål att ingen som bemästrar det franska språket skall kunna beviljas uppehållstillstånd. Således är ett språktest en bra åtgärd för att nå målet. Dessutom kan det ses som mer effektivt att låta ett prov avgöra för en persons vistelse i ett land och inte göra en mer tidskrävande utredning kring personens situation i övrigt. Samtidigt som dessa värden kan tolkas ur ett annat perspektiv nämligen den offentliga etiken. Frågan som kan ställas är om det är rätt att endast ta hänsyn till en persons kunskaper i franska för att ge ett godkännande till uppehållstillstånd. Språket kan vara en barriär men trots allt lämnar många människor länderna där de är födda på grund av att de inte ser några andra utvägar. Bör då inte hänsyn tas till personens privata situation i hemlandet etc.?

Kontraktet

Integration och invandring kräver ett ömsesidigt engagemang mellan mottagarlandet och det land invandraren ursprungligen kommer ifrån. Detta ömsesidiga engagemang kommer till uttryck i de kontrakt som måste slutas mellan staten och invandraren. Det finns två typer av kontrakt, varav det ena är ett kontrakt mellan personen som vill bosätta sig i Frankrike och Frankrike som stat. Det är obligatoriskt att signera detta kontrakt sedan 1 januari 2007. Statens ansvar

är att kostnadsfritt ge en informationsdag då Frankrikes institutioner presenteras samt olika värderingar som genomsyrar den franska republiken. Speciellt skall jämlikheten mellan kvinnor och män framhävas tillsammans med sekularisering. Staten erbjuder även upp till 400 timmar språkkurs utefter den enskilda personens behov. Om invandraren har personliga och/eller familjära behov kan även en informationsträff kring ”att leva i Frankrike” erbjudas. Det andra kontraktet är ett kontrakt för att gynna återföreningen av en familj. Detta kontrakt sluts mellan staten Frankrike och ett föräldrapar som befinner sig i Frankrike och önskar återförening med sina barn i Frankrike. Kontraktet syftar till att komplettera integrationskontraktet och riktar sig till föräldrar för att hjälpa dem att ge sina barn så bra förutsättningar som möjligt att leva och utvecklas i Frankrike. Det finns även tydliga och klara regler för vad som händer om man skulle bryta mot något av kontrakten, exempelvis kan rättigheterna till ett förnyat uppehållstillstånd nekas (www.immigration.gouv.fr (b)). Idén med dessa kontrakt ses utifrån integrationsetoset som en etisk fråga om vad som är rätt eller fel. Här anses det rätt att kräva en underskrift från en invandrare på hur det han/hon ska förstå och anpassa sig till det franska samhället.

Skolan

Öppna skolan för föräldrar för att lyckas med integrationen i skolan är även det ett projekt från ministeriets sida att förbättra integrationen. Detta projekt avser att förbättra föräldrarnas kompetens speciellt i franska samt att öka deras förståelse för ramverket för den franska skolan. När föräldrarna blir mer delaktiga är tanken att eleverna ska få samma förutsättningar i skolan. Detta projekt är pinfärskt och startades som experiment i 12 regioner skolåret 2008-2009. Detta riktar sig till frivilliga föräldrar men främst till de invandrare som är bosatta i Frankrike, men som inte har skrivit under kontraktet med staten. Inom skolan bedrivs ytterligare ett projekt för att förbättra integrationen. Detta kallas *den öppna skolan* och går ut på att hålla skolor och gymnasieskolor öppna på onsdagar och söndagar då dessa i vanliga fall är stängda. Här ges möjligheten för de elever som inte åker i väg på semester eller har få fritidsaktiviteter att få läxhjälp, delta i skolrelaterade och kulturella aktiviteter. Detta projekt vänder sig i första hand till de elever som bor i speciellt utsatta urbana områden. Målet är att elever och föräldrar ska kunna bilda nätverk och få föräldrar att förstå betydelsen av deras engagemang av barnens skolgång (www.immigration.gouv.fr (b)). Värdena som återfinns i integrationen i detta resonemang är både politisk demokrati och offentlig etik. Politisk demokrati i den mening att det finns en strävan efter att bringa jämlikheter eleverna emellan och på så vis ge alla en rättvisare utgångspunkt för alla individer. Dessutom kan man se det som offentlig etik i och med att det anses rätt väg att integrera både föräldrar och elever via skolan och att eleverna och föräldrarna skall ägna sin fritid åt detta.

Kvinnor premieras

Den kvinnliga invandringen och integrationen satsar den franska staten mycket på. Kvinnorna har en viktig roll i familjen och framförallt kring barnuppfostran vilket gör det extra viktigt att satsa på integrationen av kvinnorna. Kvinnorna

utgör över hälften av alla invandrare i Frankrike och utsätts oftare än andra kvinnor för ojämlika situationer och våld. Detta inskränker givetvis på den individuella friheten och jämlikheten män och kvinnor emellan som är viktiga värderingar i Frankrike och Europa. För att motverka detta rent konkret har ett nationellt ramavtal satts upp som engagerar flera ministerier och institutioner. Där gynnas kvinnornas integration och huvudprinciperna föreskrivs vara att integration ger tillgång till rättigheter, förebyggande arbete mot våld och tvångsäktenskap samt att gynna kvinnorepresentationen (www.immigration.gouv.fr (b)). Återigen finner vi den offentliga etiken i texten då kvinnor bör integreras i första hand därför att de har en viktigare roll än männen i barnens uppfostran. Tanken torde således vara att detta sedan skall vara en kedjereaktion som sedan förs över till barnen via uppfostran. Dessutom förutsätter man att kvinnor som invandrat oftare än andra kvinnor utsätts för våld och andra diskriminerande situationer. Det rätta sättet att få bukt med problemen är att bilda ramavtal med flera institutioner som skall motverka detta.

Språkhjälp

För att kunna utvärdera sin kunskap i det franska språket finns det ett häfte i vilket det är möjligt att testa sina praktiska kunskaper av det franska språket. Detta test vänder sig inte endast till nyanlända invandrare utan även till de som har vistats i Frankrike ett flertal år. Det är viktigt att nämna att detta test inte har någon betydelse för rättigheten till vistelse i Frankrike utan skall ses som ett medel att visa på personens intresse till en språklig integration (www.immigration.gouv.fr (b)). Här framkommer tydliga effektiva och produktiva värden då det är mycket kostnadseffektivt att hjälpa invandraren att hjälpa sig själv genom ett prov. Det krävs inte så mycket resurser från statens sida och det blir upp till den som vill att använda sig av testet.

Arbetsmarknaden

En stor del av integrationsprocessen är tillgången till ett regelbundet och stabilt arbete. Arbetslösheten bland invandrare är tre gånger så hög som den genomsnittliga arbetslösheten i landet. Det är därför nödvändigt att hjälpa invandrare att söka jobb och främja mångfald inom företagen. I samband med att en person skriver under integrationskontraktet och från det att personen i fråga har tillräckliga kunskaper i franska är det obligatoriskt att göra ett kompetenstest. Detta test syftar till att invandrare skall känna till och värdera sina tidigare erfarenheter, professionella kompetens och sin know-how i sökandet efter ett arbete. Staten skriver även kontrakt med olika företag och andra ekonomiska aktörer. Dessa kontrakt binder företagen att främja anställning av nyanlända invandrare i Frankrike. Dock kan det för dessa företag vara svårt att erbjuda ett arbete på samma nivå som den nyanlända hade i det land de tidigare var bosatta. Detta lägger således inget krav på företagen och den skyldighet de har är att erbjuda ett arbete där personen i fråga har möjlighet att utvecklas och göra karriär. Detta för att undvika att nyanlända invandrare blir långtidsarbetslösa och/eller skaffar sig illegala arbeten. Exempel på vilka sektorer och verksamheter som har skrivit under kontrakten är; serviceyrken så som äldreomsorg och barnomsorg men

även transportlogistik är en sådan sektor (www.immigration.gouv.fr (b)). Inom ramarna för arbetsmarknaden kan både de demokratiska och ekonomiska värdena gestaltas. Ekonomivärdena med grunden att den arbetskraft som kommer in i landet skall tas till vara på så fort som möjligt även om matchningen mellan arbete och individ är dålig. Detta görs givetvis på enklast möjliga sätt genom att man får fylla i ett formulär istället för att prata med någon handläggare eller liknande. De demokratiska värdena framkommer i den mening att det anses rätt att motverka ett utanförskap för vissa grupper i samhället.

Diskriminering

Arbetsmarknaden i Frankrike återspeglar inte alla olika grupper i samhället på en tillräcklig nivå. Därför har en mångfaldsmärkning konstruerats av den nationella sammanslutningen personalchefer på initiativ från staten. Denna märkning innefattar all typ av diskriminering, speciellt den mot personer med utländsk bakgrund, dock med undantag för diskriminering mot kvinnor eftersom denna grupp redan har en egen märkning. Märkningen vänder sig till små och medelstora företag som skall uppfylla preciserade krav för att tillgodogöra sig denna märkning (www.immigration.gouv.fr (b)). Etiska värden kan här belysas genom tanken kring hur människor bör behandlas. Likt samma avsnitt i det svenska policydokumentet som tar upp problemen kring diskriminering.

Integrationspriset

Det finns ett uppskattat värde i att lyckas med sin integrering. Där tillkommer att de ska stödjas att integreras i samhället men har integrationen lyckats exceptionellt bra skall detta även premieras lite extra. Därav utlovar den franska staten ett pris till den privata och/eller juridiska person som har lyckats riktigt bra med sin integration. Privatpersonen skall i detta fall visa upp en exemplarisk integration inom det ekonomiska området, sociala, kulturella, civila och sportsliga sammanhang. Den juridiska personen skall ha visat ett engagemang för främjandet av lyckad integration (www.immigration.gouv.fr (b)). Detta är ett sätt att främja integrationen med belöning trots att alla invandrare inte har samma förutsättningar att lära sig språk eller bosätta sig i samma områden etc. vilket gör att de har olika förutsättningar. Hur man behandlar en individ är ett etiskt värde som innehåller föreställningar kring vad som är rätt och fel.

Det franska integrationsverket

Det sista avsnittet i dokumentet tar upp det rent administrativa arbetet med att förbättra integrationen. Här har utsetts en förvaltningsinstitution som tar hand om de administrativa frågorna kring integration och medborgarskap. Det är denna institution som skall kontrollera att kontrakt inte bryts samt vilka som är lämpliga att ge medborgarskap, asyl etc. (www.immigration.gouv.fr (b)). Detta kan jämföras med Sveriges tidigare myndighet Integrationsverket. De värden som kan kopplas till att det existerar ett integrationsverk är likaså etiska, då detta pekar på en medvetenhet om att det finns problematik kring frågorna och att det är något som bör uppmärksammas.

4.3 Sammanfattning

I en analys av jämförbara policydokument i Sverige och Frankrike har både ekonomiska värden och demokratiska värden i integrationsetoset gått att uppmärksamma. Det svenska policydokumentet lägger stor vikt vid påskyndning av nyanlända in på arbetsmarknaden. Ekonomisk effektivitet och offentlig etik är värden inom integrationsetoset som har anknytning till denna strävan. Betydelsen av dessa båda värden kan vara motsägelsefulla. Det finns en gräns för i hur stor utsträckning man kan prioritera ekonomisk effektivitet innan detta är på den offentliga etikens bekostnad. Ett konkret exempel skulle kunna vara avvägningen mellan tillfredsställelse på sin arbetsplats och med sitt arbete kontra skyldigheten att ta det arbetet som erbjuds. Offentlig etik är ett värde som ofta återkommer i det svenska policydokumentets olika områden, bl.a. beträffande antidiskriminering, motarbetat utanförskap och den gemensamma värdegrunden. Det franska policydokumentet innehåller likaså övervägande etiska värden, dock kan både politisk demokrati och ekonomiska värden uppmärksammas. Den funktionella rationaliteten ges större utrymme i det franska dokumentet jämfört med det svenska, genom mål-medel-rationalitet. Detta är tydligt då prov, kontrakt och liknande formaliteter syftar till att utvärdera den enskilda individens förmåga.

5 Resultat och Avslutande diskussion

5.1 Resultat

Ambitionen i denna analys har varit att undersöka vilka grundläggande värderingar som styr integrationspolitiken i Frankrike respektive Sverige. Utifrån vår teori om integrationsetos styrs Frankrikes och Sveriges integrationspolitik både av ekonomiska och demokratiska värden vilka ibland samverkar med varandra och ibland är motstridande. I ländernas grundlagar och konstitution framträder de demokratiska värdena betydligt mer än de ekonomiska. Däremot är situationen annorlunda när abstraktionsnivån förflyttar sig till en lägre nivå, det vill säga policydokumenten. Här framträder de ekonomiska värdena i större utsträckning. På denna nivå kan vi även uppmärksamma avvägningen och konkurrensen mellan de demokratiska och ekonomiska värdena i de båda länderna. Även om fransk och svensk integrationspolitik kan beskrivas genom samma värdekategorier finns en tydlig åtskillnad mellan *vad* en och samma värdekategori förespråkar. Den offentliga etiken är ett bra exempel på detta. Offentlig etik gestaltas av en bred samling värderingar i sig. Ett konkret exempel på detta på den högsta abstraktionsnivån är att språk, flagga och nationalsång presenteras med de mest grundläggande värdena och förhållningssätt för det franska samhället. Detta förekommer inte i den svenska grundlagstiftningen. På den lägre abstraktionsnivån tar detta sig uttryck i inställningen till integration och hur denna uppnås på bästa sätt. Frankrikes integrationspolitik som framförs genom policydokument talar mer för en integration inriktad på assimilering där anpassning till det franska samhället är att sträva efter. Den offentliga etiken formuleras annorlunda i Sverige. Det svenska policydokumentet förespråkar snarare ett mångkulturellt samhälle, där en viktig del i integrationsarbetet är att bevara mångfalden och gynna individers olikheter. Här kan skillnader urskiljas i de båda ländernas mål med integrationen vilket även tyder på att de har olika integrationsetos och således olika tankar kring vad som är god integration.

5.2 Avslutande diskussion

Frankrike och Sverige har haft samma problematik med upplopp och kravaller i invandrartäta områden. Denna likhet skapar grund för diskussion kring huruvida integrationspolitiken som förs är lika eller olika. Utifrån den teori vi har använt

oss utav kan slutsatsen dras att svenska och fransk integrationspolitik omfattas av samma värdekategorier ur det offentliga etoset och integrationsetoset. Däremot betyder inte detta att integrationspolitiken i länderna har samma utformning. I och med att värdekategorierna som presenteras i våra etos är mycket vida så resulterar det i specifika drag för integrationspolitiken i Sverige respektive Frankrike inte tydligt framträder utifrån teorins ramar. Denna insikt väcker intresse att vidare studera fenomenet utifrån mer preciserade värdekategorier för det specifika politikområdet. Ett sätt att gå vidare med detta kan vara att endast titta på den offentliga etiken och dela upp denna kategori i mer specifika värden såsom assimilering och mångkulturalism. Denna studie har även fött ett intresse kring hur väl värderingar i grundlagstiftning efterlevs i utformandet av övriga lagar och politik.

6 Referenser

Beckman, Ludvig, 2005, *Grundbok idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, Stockholm, Santérus förlag

Esaiasson, Peter - Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2007, *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik. (3:e uppl.)

Givens, Terri E, 2006 *“Immigrant Integration in Europe: Empirical Research”*,

Lundquist, Lennart, 1998, *Demokratins väktare*, Lund: Studentlitteratur

www.assemble-nationale.fr tillgänglig 5 maj:
www.assemblee-nationale.fr/english/8ab.asp

www.dn.se tillgänglig 19 maj:
www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/europas-vagval-1.667408

www.immigration.gouv.fr (a) tillgänglig 24 maj:
www.immigration.gouv.fr/spip.php?page=dossiers_det_imm&numrubrique=237&numarticle=1384

www.immigration.gouv.fr (b) tillgänglig 15 maj:
www.immigration.gouv.fr/IMG/pdf/EssInteg.pdf

www.ne.se (a) tillgänglig 19 maj:
www.ne.se/kort/invandrapolitik

www.ne.se (b) tillgänglig 19 maj:
www.ne.se/kort/integrationspolitik

www.regeringen.se (a) tillgänglig 18 maj:
www.regeringen.se/sb/d/7397

www.regeringen.se (b) tillgänglig 18 maj:
www.regeringen.se/sb/d/2279/a/12606

www.regeringen.se (c) tillgänglig 18 maj:
www.regeringen.se/content/1/c6/11/12/80/dcbafb1f.pdf

www.regeringen.se (d) tillgänglig 18 maj:

www.regeringen.se/content/1/c6/11/19/21/9cd6d617.pdf

www.riksdagen.se (a) tillgänglig 18maj:
www.riksdagen.se/templates/R_Page_5558.aspx

www.riksdagen.se (b) tillgänglig 18maj:
www.riksdagen.se/templates/R_Page_1527.aspx

www.riksdagen.se (c) tillgänglig 10 maj:
http://www.riksdagen.se/templates/R_PageExtended_6055.aspx

www.riksdagen.se (d) tillgänglig 9 maj:
www.riksdagen.se/templates/R_PageExtended_6074.aspx

www.svt.se (a) tillgänglig 14 maj:
www.svt.se/2.53373/1.562995/forbud_mot_religios_kladsel_i_flera_lander?lid=senasteNytt_611925&lpos=rubrik_562995

www.svt.se (b) tillgänglig 19 maj:
www.svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=22584&a=481329

www.sydsvenskan.se tillgänglig 14 maj:
www.sydsvenskan.se/malmo/article428190/Nya-brander-pa-Rosengard.html

www.vrproj.vr.se tillgänglig 19 maj:
www.vrproj.vr.se/detail.asp?arendeid=41878

7 Bilagor

Bilaga 1: Analyserade paragrafer ur Sveriges regeringsform

1 kap. Statsskickets grunder

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.

Den offentliga makten utövas under lagarna.

2 § Den offentliga makten skall utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd skall vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.

Det allmänna skall främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Det allmänna skall verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.

Det allmänna skall verka för att alla människor skall kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället. Det allmänna skall motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller annan omständighet som gäller den enskilde som person.

Etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv bör främjas. Lag (2002:903).

8 § För rättskipningen finns domstolar och för den offentliga förvaltningen statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter. Lag (1976:871).

9 § Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet. Lag (1976:871).

2 kap. Grundläggande fri- och rättigheter

1 § Varje medborgare är gentemot det allmänna tillförsäkrad

1. yttrandefrihet: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor,
2. informationsfrihet: frihet att inhämta och mottaga upplysningar samt att i övrigt taga del av andras yttranden,
3. mötesfrihet: frihet att anordna och bevista sammankomst för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk,
4. demonstrationsfrihet: frihet att anordna och delta i demonstration på allmän plats,
5. föreningsfrihet: frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften,
6. religionsfrihet: frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.

Beträffande tryckfriheten och motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och vissa liknande överföringar samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar gäller vad som är föreskrivet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

I tryckfrihetsförordningen finns också bestämmelser om rätt att taga del av allmänna handlingar. Lag (1998:1437).

Bilaga 2: Analyserade artiklar ur Frankrikes konstitution

PREAMBLE

The French people solemnly proclaim their attachment to the Rights of Man and the principles of national sovereignty as defined by the Declaration of 1789, confirmed and complemented by the Preamble to the Constitution of 1946, and to the rights and duties as defined in the Charter for the Environment of 2004.

By virtue of these principles and that of the self-determination of peoples, the Republic offers to the overseas territories which have expressed the will to adhere to them new institutions founded on the common ideal of liberty, equality and fraternity and conceived for the purpose of their democratic development.

Article 1

France shall be an indivisible, secular, democratic and social Republic. It shall ensure the equality of all citizens before the law, without distinction of origin, race or religion. It shall respect all beliefs. It shall be organised on a decentralised basis.

Statutes shall promote equal access by women and men to elective offices and posts as well as to professional and social positions.

TITLE I - On Sovereignty

Article 2

The language of the Republic shall be French.

The national emblem shall be the blue, white and red tricolour flag.

The national anthem shall be *La Marseillaise*.

The maxim of the Republic shall be “Liberty, Equality, Fraternity”.

The principle of the Republic shall be: government of the people, by the people and for the people.

Article 3

National sovereignty shall vest in the people, who shall exercise it through their representatives and by means of referendum.

No section of the people nor any individual may arrogate to itself, or to himself, the exercise thereof.

Suffrage may be direct or indirect as provided for by the Constitution. It shall always be universal, equal and secret.

All French citizens of either sex who have reached their majority and are in possession of their civil and political rights may vote as provided for by statute.

Article 4

Political parties and groups shall contribute to the exercise of suffrage. They shall be formed and carry on their activities freely. They shall respect the principles of national sovereignty and democracy.

They shall contribute to the implementation of the principle set out in the second paragraph of article 1 as provided for by statute.

Statutes guarantee the pluralistic expression of opinions and the equitable participation of political parties and groups in the democratic life of the Nation.